

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

Ref.: 260MBB15071600002

A LA MESA DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DEL PROCÉS CONSTITUENT

Mireia Boya e Busquet, presidenta, Gabriela Serra Frediani, diputada del Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent, d'acord amb el que estableix l'article 65 del Reglament del Parlament, presenten la proposta de conclusions següent, subsegüent al treball efectuat per la Comissió d'Estudi del Procés Constituent.

PROPOSTA DE CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DEL PROCÉS CONSTITUENT

1. Contextualització

A. Marc global

A Catalunya, els pals a les rodes dels òrgans de poder de l'Estat espanyol i les impugnacions procedents del Tribunal Constitucional contra les aspiracions col·lectives del poble català han estat elements acceleradors dels anhels de sobirania per a molta gent. Des de 2012, les mobilitzacions massives a favor del dret a decidir i el reclam d'un referèndum d'autodeterminació han marcat el debat polític. Després del procés participatiu del 9 de novembre de 2014 i de les eleccions plebiscitàries del 27 de setembre passat, quan les forces independentistes van treure una àmplia majoria de vots, la necessitat d'establir un projecte de país amb bases constituents pròpies per Catalunya es fa més evident que mai. El mandat democràtic, que també es va traduir en la declaració de ruptura del 9 de novembre de 2015 del Parlament de Catalunya, requereix que el procés constituent cap a una República Catalana s'iniciï amb força.

Més enllà de les reivindicacions nacionals, l'impacte de la crisi econòmica dels últims anys també ha capgirat l'estat d'ànim del país. Des del 2008, el sistema econòmic imperant ha provocat ferides greus entre una gran part de la població de Catalunya. Actualment, tot i el pas dels anys, les conseqüències humanes i socials de la caiguda econòmica encara s'arrossegueu: la pobresa és un problema present arreu del territori, mentre que l'atur, la precarietat laboral o els desnonaments són el pa de cada dia. La tragèdia social vigent, però, va estretament lligada a la destrucció de l'Estat del benestar i a la introducció progressiva de polítiques d'austeritat dictades per instàncies exògenes com la Unió Europea. Les privatitzacions

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

d'organismes públics o les retallades en àmbits de necessitat bàsica com la seguretat social, la sanitat o l'educació són el màxim exponent d'un nou model de gestió neoliberal que cada cop és més patent.

A Catalunya, però, les polítiques de caire privatitzador s'han imposat sense que hi hagués consens social. Les mobilitzacions del 15-M, les vagues generals de l'any 2012, l'impuls de moviments socials com la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) o la proliferació de noves forces polítiques d'esquerra, són algunes de les expressions que demostren el rebuig de la gent cap a les polítiques d'austeritat adoptades des dels poders públics. En aquest sentit, la construcció de la República Catalana és una oportunitat per engegar un procés de transformació social i econòmica que trenqui amb la preeminència del model neoliberal i posi les necessitats de les persones per sobre dels interessos de les elits econòmiques i financeres.

El territori català, d'altra banda, no és un entorn reclòs en sí mateix. Actualment, per comprendre la situació del nostre país, cal analitzar la conjuntura que vivim a nivell mundial i les problemàtiques que se'n deriven. Al llarg de les últimes dècades, l'extensió de l'economia capitalista arreu del planeta o l'hegemonia creixent de les corporacions multinacionals són elements que han buidat de competències pròpies als Estats. Arran de la mundialització econòmica, la ciutadania pateix majors desigualtats i el poder que té per decidir sobre la seva pròpia vida és cada cop més reduït. A Catalunya, les conseqüències de la globalització econòmica, de les lleis del lliure mercat i de la desindustrialització es fan notar. En aquest sentit, el procés constituent pot servir per retornar la sobirania pròpia que pertany a la població catalana. El disseny d'una nova Constitució enfocada a les necessitats de les persones es prefigura com un revulsiu amb capacitats per dotar a la gent de mecanismes de participació directa i vinculants en tots els processos de presa de decisió d'abast col·lectiu.

i. Globalització econòmica, poders transnacionals i problemàtiques socials

Durant les sessions magistrals de la Comissió d'Estudis del Procés Constituent (CEPC), moltes persones han fet èmfasi en la pèrdua d'autonomia dels Estats, que durant els darrers anys han cedit parts de les seves competències a organismes supranacionals amb poca legitimitat democràtica entre la ciutadania. En aquest àmbit, José Antonio Pérez Tapias és molt crític: "L'Estat es troba impotent davant dels poders econòmics i els governs, cosa que el col·loca en una posició totalment subalterna" enfront d'organismes com "la Unió Europea, a la qual hem cedit part de la sobirania".

Pel polítòleg Joan Subirats, la situació d'avui en dia no és només un període de crisi econòmica, sinó que es tracta d'un canvi d'època marcat per la mundialització de l'economia i el desempoderament dels Estats. Actualment, ens trobem en un moment d'interdependències creixents. "Si parlem de sobirania, hem de tenir en compte que vivim en un espai d'interdependències", per això, comptar amb un Estat és un *plus* "per escollir o negociar millor

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

en un moment de sobirania limitades o dependents". De la mateixa manera, la gran transformació que actualment hi ha en l'àmbit tecnològic s'ha de tenir molt present. Enguany, corporacions transnacionals com *Google* tenen un poder que hauria estat impossible d'imaginar dècades enrere.

En l'àmbit de la jurisprudència, Albert Noguera va explicar que la cessió de sobirania de l'Estat espanyol a la Unió Europea també és patent. "Hem passat d'un model de monisme jurídic, a on només regia la Constitució de l'Estat, a un model de pluralisme jurídic en el qual l'ordenament espanyol coexisteix amb altres ordenaments jurídics com l'europeu. Això ha provocat que hi hagués reformes o desmantellaments de drets de la Constitució sense que es modifiqui el propi text".

En la qüestió del traspàs de sobirania, inicialment hi havia moltes competències que depenien de la Constitució Espanyola i eren gestionades directament per l'Estat central, les autonomies o l'àmbit local, però són funcions administratives que van ser transferides progressivament a la Unió Europea a través d'una llei orgànica. Pel professor Marco Aparicio, aquesta cessió d'atribucions va derivar en un procés de desconstitucionalització. Progressivament, l'Estat ha perdut certs mecanismes de regulació de l'economia i el control sobre alguns processos socioeconòmics ha quedat subordinat a les directrius de la Unió Europea. "Brussel·les subordina els drets d'intervenció social i econòmica dels estats als principis de la llibertat de mercat i de circulació de béns, serveis i capitals". A més, "a l'economia de mercat capitalista actual, hi ha grans empreses que tenen capacitat reguladora per sobre dels Estats".

Per la CUP-CC, la situació d'alarma social que pateix la població catalana és un altra qüestió a tenir en compte. A través del Procés Constituent, s'ha d'articular tot un conjunt de mecanismes per revertir la situació de misèria que pateix la gent. Durant la seva intervenció a la CEPC, el professor Jordi Matas va posar dades al context de penúria que pateix el país. A Catalunya, el percentatge d'atur encara és del 20%, hi ha un 40% d'atur juvenil, prop de 300.000 persones es troben sense feina des de fa més de 2 anys i el nombre de desnonaments ha pujat a l'escandalosa xifra de 60.000 casos en menys d'una dècada. A nivell humà, una de cada cinc persones es troba per sota del llindar de pobresa. En el cas de la canalla, el percentatge augmenta un 30%.

Per Jordi Matas, el sistema polític actual no sap donar respostes col·lectives al drama social existent, "amb mancances per contrarestar la asimetria en la distribució de recursos i oportunitats". La CUP-CC, en el seu anàlisi, fa una lectura similar dels problemes socials que pateix el país. Actualment, l'extrema desigualtat present entre la societat fa que sigui difícil arribar a un bon nivell de cohesió social que serveixi de base sòlida per tirar endavant un Procés Constituent amb suport ampli. En aquest sentit, la projecció d'un text constitucional cap a la República Catalana ha de ser una via per la transformació social que actuï immediatament contra desnonaments, pobresa, atur, misèria i drames socials quotidians.

ii. La necessitat actual d'iniciar un procés constituent

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

Durant les compareixences a la Comissió d'Estudis del Procés Constituent (CEPC), diferents experts han realitzat un conjunt d'exposicions amb dades de context interessants per analitzar la situació actual de Catalunya i fer una diagnosi de les problemàtiques que pateix el país. Els ponents, amb propostes diferents sobre els mètodes per desenvolupar el procés constituent, han presentat enfocaments elaborats i concrets per abordar la qüestió catalana des de l'eix nacional i social. A través dels seus relats, podem extreure idees per plantejar un model de procés constituent propi que emprengui el camí cap a la creació d'una República Catalana amb sobirania plena sobre sí mateixa.

En la seva compareixença, el professor José Antonio Pérez Tapias va argumentar que la solució del fet nacional català passa per celebrar una consulta legal i no vinculant que ajudi al Principat a trobar un encaix federal en el marc de l'Estat espanyol. La CUP-CC planteja una estratègia diversa i un projecte de procés constituent molt diferent, però subscriu plenament l'anàlisi crític de Tapias sobre l'època de la Transició i sobre la conjuntura històrica que ha sembrat el malestar de la població catalana cap a l'Estat central. Segons Pérez Tapias, la Constitució Espanyola de 1978 no va resoldre la qüestió de les nacions en cap sentit. A dia d'avui, no s'ha fet grans avenços en el reconeixement de la reivindicació; a nivell territorial o en l'àmbit de la redistribució financera tampoc s'ha anat gaire lluny.

La realitat política espanyola, que nega la realitat plurinacional de l'Estat, és un dels elements que ha abocat a una gran part de catalans a rebutjar l'estatus quo dels temps de la Transició. "A l'Estat espanyol no s'ha produït un reconeixement explícit de les nacions que coexisteixen, ni dels ciutadans que hi convivim amb la concepció de pertànyer a una pluralitat de nacions", considera Tapias. En el seu moment, la sentència contra l'Estatut d'Autonomia va limitar la referència a la realitat nacional de Catalunya i a la seva condició de nació. A més, el veto que va imposar l'Estat espanyol per evitar que el Principat obtingués majors garanties autonòmiques s'ha traduït avui en dia en una representació política de majoria independentista al Parlament. Amb tot, la situació a les institucions, l'organització ciutadana i les mobilitzacions per la independència al carrer són una mostra evident del desgast de l'Estat de les autonomies, que està completament deslegitimada en territori català. Pel polític Joan Subirats, de fet, "la democràcia actual és un sistema poc capaç de recollir les dinàmiques socials quan es produeixen".

En el cas català, la rigidesa de la Constitució Espanyola de 1978 i la manca de voluntat de reforma de la dreta espanyolista per encaixar-hi les reivindicacions de sobirania de Catalunya ha comportat que molta gent del país vegi la via de negociació amb l'Estat com un camí sense sortida. El jurista Albert Noguera, que va fer una exposició extensa a la CEPC, també argumenta que "els continguts fonamentals i bàsics de la Constitució Espanyola estan concebuts d'una manera molt rígida, cosa que fa difícil canviar-ne certes coses".

En aquest punt, quan el text constitucional vigent es torna irreformable, segons l'expert en dret constitucional Marco Aparicio, la teoria de la jurisprudència estableix que es poden iniciar noves vies constitucionals per desencallar la situació: "el poder constituent recau en el poble, i el seu exercici es pot posar en marxa sense ser bloquejat o predeterminat per cap decisió jurí-

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

dica". Tanmateix, els elements que justifiquen l'arrencada d'una nova forma de poder constituent en un context d'estancament jurídic són concrets. En primer lloc, cal que la conjuntura tingui les característiques pròpies d'una fase deconstituent, un moment en el qual el pacte constitucional que encara és vigent a nivell legal ja no té raó de ser perquè s'han imposat tota una sèrie de decisions per mecanismes poc democràtics que trenquen l'acord establert inicialment. En aquest context, la validesa de la Constitució Espanyola és qüestionable: el pacte constitucional de 1978 ha quedat obsolet i actualment el país es troba en una dinàmica de procés deconstituent.

Per Marco Aparicio, la situació de deslegimitat de la Constitució Espanyola no és un cas aïllat: "En els països del sud d'Europa, tot això s'ha agreujat profundament a partir de la crisi financera". Actualment, existeix un conjunt de forces socials que prenen els carrers i tenen capacitat per impugnar les estructures de poder vigents. A l'Estat, actualment hi ha "espais socials amplis que són capaços de mobilitzar-se i generar discurs per oposar-se a l'estructura socioeconòmica i jurídica vigent". Així doncs, "si totes aquestes forces tenen capacitat de posar en qüestió el sistema vigent, estan activant una força deconstituent". En aquest punt, els moviments de dissensió posaran en pràctica noves institucionalitats amb capacitat per superar la regulació del propi estat que no estan previstes en el marc jurídic establert. A Catalunya, l'existència d'aquest tipus de forces és més que evident: al país hi trobem moviments i plataformes cíviques de caire destituent com l'ANC, Òmnium Cultural o altres grups sobiranistes més petits que volen trencar amb l'estatus quo espanyol. D'altra banda, trobem també moviments socials que actuen com a forces deconstituents i que durant els darrers anys s'han esmerçat a lluitar contra el règim polític i el sistema econòmic existents. En aquest àmbit, el moviment del 15M o la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) són alguns dels màxims exponents. Quan hi ha mancances en àmbits com l'habitatge, la salut o l'educació, les forces deconstituents poden articular pràctiques instituent que arriben a la desobediència civil, però hi ha vies per reclamar drets i necessitats que també són més específiques.

El projecte de construcció de la República Catalana es pot veure des de molts prismes diferents. L'auge del moviment sobiranista dels últims anys o les mobilitzacions del 15M són elements que han fet replantejar els punts de vista de la població catalana cap a iniciatives com el procés Constituent, "que estableix o revisa les bases constitutives" del país. Així es va expressar a la CEPC Jaume López, representant de la plataforma Reinicia Catalunya, que ha fet la seva pròpia proposta estratègica de procés constituent.

En els passos a seguir i el resultat final del procés constituent, és cabdal que les dones i les polítiques amb perspectiva de gènere hi siguin incloses en tots els sentits. "Les dones hem estat les grans absents dels processos constituents d'ordre liberal", comenta Encarna Bodelón, sociòloga investigadora del Grup Antígona de la UAB. Durant el debat i el desenvolupament del procés constituent, s'ha de plantejar un nou marc de relacions socials i parlar de les desigualtats de gènere, ja que Catalunya és un país amb diferències molt greus en aquest àmbit. A nivell d'ingressos, actualment, les discriminacions contra la dona són molt patents. "Les dones cobren un 25% menys de salari brut anual" i no gaudeixen de la mateixa situació econòmica

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

que els homes. Les diferències salarials són un greuge comparatiu que els afecta en tots els espais de la seva vida. En l'àmbit domèstic, la distinció d'hores que homes i dones dediquen a les tasques de cura també és molt pronunciada. Segons indica Encarna Bodelón, les dones assumeixen el 85% d'excedències laborals per tal de dedicar-se a cuidar la seva família. De la mateixa manera, les xifres assenyalen que el 95% de persones que deixen de treballar per vetllar els seus fills i filles són dones. A més, a Catalunya, les quantitats de temps dedicades a les tasques de cura i al manteniment de la vida estan repartides de manera molt desigual. "El treball de cura implica molta feina, emocions i un desgast que pateixen les dones, però no pas la majoria d'homes", lamenta Bodelón.

L'exclusió de les dones és una problemàtica que prové de l'arrel del sistema. La seva marginació té una relació intrínseca amb el capitalisme i les seves claus econòmiques, polítiques i jurídiques. A la majoria de textos consitucionals actuals, la marginació de la dona també hi és patent. En el cas de la Constitució Espanyola de 1978, els reclams del feminisme encara no s'han assolit. "A la Constitució, es manté una desigualtat absolutament formal que contradiu l'esperit de la clàusula d'igualtat entre dones i homes", denuncia Encarna Bodelón. Amb l'objectiu de revertir la situació, per la CUP-CC, el procés constituent català ha d'incloure les demandes històriques del feminisme.

El 1978, durant els processos de debat i discussió de la Constitució Espanyola, el moviment feminista va exigir un conjunt de reivindicacions que van tenir un ressò i una incidència especials a Catalunya. Tanmateix, a hores d'ara, el text constitucional espanyol encara no inclou qüestions bàsiques en l'àmbit de la lluita antipatriarcal i de drets de les dones. Entre els plantejaments fets a finals dels setanta, una de les reivindicacions que va tenir més força va ser la demanda d'establir un model de coeducació. Malgrat tot, a Catalunya encara no existeix un reconeixement clar de l'educació sota aquests paràmetres. "El juliol passat, el Parlament va aprovar una llei d'igualtat que parla de coeducació, però encara no s'ha fet cap passa per aplicar-la", denuncia Encarna Bodelón. La coeducació, amb tot, es tracta d'una demanda històrica que s'ha centrat en l'objectiu d'aconseguir una educació no sexista. Per Bodelón, la coeducació hauria de ser un dret: "l'Estat hauria de garantir que l'ensenyament es realitzi sense discriminació o menyspreu per raó de sexe, implantant la coeducació en tots els nivells". En opinió de seva, si l'educació s'hagués aplicat des del 1978, les mancances existents en el sistema educatiu actual serien molt menors, mentre que també hauria estat una eina efectiva per trencar amb el model de societat sexista vigent.

Per la CUP-CC, la Constitució de 1978 no va satisfer les necessitats de les dones i va esvair les possibilitats d'establir mesures concretes per posar fi a les desigualtats de gènere. Així doncs, el projecte de construcció de la República Catalana ha de ser una oportunitat per revertir l'actual situació de violència patriarcal. En la realitat social del país, és evident que homes i dones no viuen en igualtat de condicions. Per acabar amb aquesta discriminació i amb la violència cultural que hi va lligada, el feminisme planteja noves formes de pràctica instituent i models innovadors per construir un procés constituent des d'altres àmbits. El projecte constitucional català, en conclusió, s'ha de nodrir de les aportacions de la societat, de l'impuls dels

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

moviments socials, de tot un conjunt de drets que queden per adoptar i de noves eines procedents d'altres àmbits que poden ser d'utilitat.

B. Síntesi

1. La creixent globalització i les dinàmiques econòmiques del capitalisme han provocat la pèrdua de sobirania dels Estats.
2. La Constitució Espanyola respon a un model rígid que dificulta enormement la seva pròpia reforma i provoca la no resolució ni dels anhels nacionals de Catalunya ni de les demandes socials actuals de la ciutadania. Per tant, actualment, no hi ha cap marge d'acció pel reconeixement del dret a decidir del poble català que no passi per la via de la ruptura i de la unilateralitat.
3. La situació política present a l'Estat espanyol i la correlació de forces d'un sistema que encara tendeix cap al bipartidisme, entre el Partido Popular (PP) i el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE), impliquen que la única sortida per tal de recuperar els drets socials i nacionals dels catalans sigui l'inici d'un Procés Constituent propi.
4. En el context de la crisi econòmica actual i la incapacitat de reforma del règim de 1978, fa que l'obertura d'un Procés Constituent propi sigui una oportunitat per dotar a Catalunya d'un marc jurídic democràtic i socialment més just.
5. En el nostre país, durant els últims anys, hi ha hagut una sèrie de processos destituents, tan de base social com nacional, que actualment legitimen l'inici d'un Procés Constituent propi. La mobilització popular existent, iniciadora d'aquests processos destituents, ha d'establir les bases per tal de dur a terme aquest Procés Constituent propi.
6. La Constitució Espanyola no va tenir en compte la perspectiva de gènere ni les reclamacions dels moviments feministes durant la seva elaboració. Aquest fet motiva la necessitat d'un Procés Constituent que integri de forma transversal aquesta perspectiva.

2. Poder constituent i models de constitució

A. El poder constituent enfront dels poders constituïts

Per engegar un procés constituent, hi ha tota una sèrie de termes essencials que s'ha de tenir en compte. Abans de tot, s'ha de distingir entre el poder constituent i els poders constituïts. El primer és el que té capacitats per iniciar la creació d'un Estat i "s'encarrega de la redacció de la seva norma fonamental, la constitució", explica el jurista Albert Noguera. A més, "el titular del poder constituent és directament el poble", ja que aquest té la titularitat de la sobirania popular. "Es tracta d'un poder absolut que no té limitacions". Tal i com va dir l'històric pensador constitucionalista Emmanuel-Joseph Sieyès, "les decisions del poble no tenen res sobre seu i són de compliment obligatori pels poders públics i la resta de ciutadans".

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

El poder constituït, a diferència del constituent, és limitat. “El poder legislatiu, judicial i executiu es crea de la manera establerta per la norma prèvia, que és la Constitució”, comenta Albert Noguera. En canvi, el poder constituent és prejurídic, “no té cap norma que li serveixi de punt de referència, és un poder de naturalesa política i es tracta de la primera de totes les normes”. Així doncs, a través de l’activació de la sobirania popular i de la posada en marxa del poder constituent, “el poble obté plena potestat per organitzar-se políticament i de manera jurídica”. Per la CUP-CC, la teoria exposada legitima les reivindicacions vigents de Catalunya. Arran de les mobilitzacions independentistes i l’impuls polític dels últims anys, la població ha reclamat la sobirania que li pertoca davant de les vulneracions dels poders constituïts de l’Estat central, que imposen una llei sense legitimitat ni suport social sobre la gent de Principat.

El poder constituent és una expressió directa de la voluntat popular. Es tracta d’un concepte que no emana d’una norma prèvia, sinó que la seva font de legitimitat és el poble. Segons Albert Noguera, hi ha diferents vies d’activació del poder constituent. Es pot activar a través de la legislació vigent o per part dels poders constituïts –pels governs o les institucions, per exemple-, però també hi pot haver una activació ciutadana directa a partir d’allò que es coneix com a poder constituent originari. Si es fa per aquesta via, el poder constituent es posa en marxa a través de la voluntat del poble, un valor que aporta molta més validesa a tot el procés d’elaboració constitucional. “Un poder constituent activat directament per la ciutadania té una fortalesa i una legitimitat democràtica molt més altes que no pas un model de poder constituent activat directament pels poders constituïts”, exposa Noguera. En conclusió, “qualsevol procés que es vulgui democràtic ha de passar per seguir el model de sobirania popular, que implica una participació de la ciutadania en el seu recorregut”.

La CUP-CC considera que no hi ha cap llei que pugui posar limitacions al poble un cop s’activa el poder constituent. Tal i com considera el jurista Marco Aparicio, “a nivell de teoria democràtica, el procés constituent no pot ser condicionat de manera tancada i imperativa per cap text normatiu”. En opinió seva, “si la Constitució Espanyola no estableix cap via perquè el titular del poder constituent prengui la iniciativa de tirar endavant una nova Assemblea constituent, això no vol dir que el poder constituent quedi anul·lat, ni tampoc que el poble deixi de ser titular d’aquest poder”. De fet, “hi ha constitucions que incorporen la via perquè el poder constituent originari, que rau de manera directa en el mateix poble, es posi en marxa sense que les cambres i poders constituïts puguin establir bloquejos”.

La CUP-CC entén que el poble pot actuar de manera autònoma i directa per aconseguir noves vies d’activació del poder constituent quan aquest es troba encallat per un poder constituït que ha perdut reconeixement i legitimitat entre la societat. Aquest és, precisament, el cas de la població catalana, que veu com totes les seves aspiracions per activar noves vies de sobirania pròpia són plenes d’entrebancs que l’Estat espanyol interposa constantment.

B. Tradicions i models de Constitució

La tradició constitucional occidental s’ha distingit històricament per dos models diversos que comparteixen de premisses diferents. En ambdós casos, les dues estratègies constitucionals

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

desemboquen en la creació d'un compendi legal bàsic per un Estat que garanteix tota una sèrie de drets i llibertats. Tanmateix, l'adopció d'una via o de l'altra és determinant a l'hora de condicionar que un procés constituent sigui més o menys democràtic i participatiu. Així doncs, tot plegat també s'ha de tenir en compte pel cas català.

Per una banda, hi ha el model americà, mentre que l'altre és el francès. "El procés constituent de la tradició americana necessita, obligatòriament, la participació directa de la ciutadania", comenta el docent Albert Noguera. En la dinàmica de construcció dels Estats Units, es va emprendre un via "que estableix una separació radical entre poders constituïts i poder constituent, el titular del qual és el poble". En el cas americà, les convencions constituents van redactar una proposta de projecte de Constitució que després va ser aprovada per la ciutadania a través de referèndum, d'assemblees o bé a partir de decisions de les pròpies comunitats rurals.

El model europeu, d'altra banda, procedeix de la revolució francesa i substitueix el concepte de sobirania popular pel de sobirania nacional. Aquest matís condiona que s'introdueixi la lògica representativa a l'interior del poder constituent: "l'exercici de la sobirania nacional el realitza la nació, un ens abstracte que no pot parlar ni opinar", explica Albert Noguera. Amb tot, el model de sobirania nacional no és el que defensa la CUP-CC, ja que l'única manera que té una nació per expressar la seva opinió és a través dels representants polítics que es troben a les institucions pertinents.

A banda de les dues tradicions constitucionalistes, per la CUP-CC hi ha tot un conjunt de teories i conceptes de partida bàsics que cal conèixer en detall per desenvolupar un procés constituent. El camí cap a la República Catalana i la creació del seu text constitucional base pot variar segons l'estratègia teòrica que s'agafi de referència i la seva aplicació a la pràctica. Per iniciar la ruta cap a un nou Estat, hi ha nocions que legitimen la via a seguir, així que la lectura que es faci sobre certs fonaments és cabdal per determinar i dissenyar un marc constitucional propi.

Les bases a través de les quals arrenquen els processos constituents són variables. La majoria d'experts que han passat per la CEPC ho ha remarcat al llarg de les seves ponències: els procediments per la creació d'un nou text constitucional poden partir d'un esquema de perfil més democràtic participatiu o bé d'un tipus d'enfocament que sigui de caire més representatiu.

Tècnicament, les constitucions es distingeixen entre dues tipologies. Hi ha textos constitucionals de tipus principalista i d'altres que són de tipus reglamentari. Les constitucions principalistes es regeixen per principis, que són normes no concloents amb pautes de ponderació diferents segons el punt de vista de la persona que l'apliqui. D'altra banda, les constitucions reglamentàries funcionen a través de regles que s'apliquen a partir de criteris de compliment rígid que no deixen marge de dubte. "Tradicionalment, les constitucions de segle XIX eren principalistes, amb textos curts que es limitaven a enumerar principis i objectius bàsics sense desenvolupar-los", explica el jurista Albert Noguera. "Al segle XX i XXI, però, moltes constitucions esdevenen reglamentàries i passen a regular molts més àmbits de la vida quotidiana".

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

Un altre element per distingir entre models de constitucions rau en el tipus d'Estat i societat que els propis textos constitucionals creen. El model de constitucionalisme primigeni és el liberal, que apareix a finals de segle XVIII amb les revolucions liberals i burgeses dels Estats Units i a l'Estat francès. En aquests primers compendis legals, les llibertats i els drets tenen una dimensió molt limitada: només es reconeix el dret de llibertat individual, el sufragi és censatari i no hi ha cap regulació per fer que l'Estat pugui intervenir en l'economia.

Més endavant, amb la revolució soviètica, a Rússia emergeix el constitucionalisme socialista, que té el seu origen amb la Declaració de drets del poble treballador i explotat. Posteriorment, durant el període d'entreguerres, sorgeix el constitucionalisme social, que té el seu tret de sortida a Alemanya amb la Constitució de la República de Weimar. Després de la II Guerra Mundial, el model de constitucionalisme social es va adoptar a països com França (1946, 1958), Itàlia (1947), Alemanya Occidental (1949), Grècia (1951, 1975) o Turquia (de 1961, però revisada posteriorment). La Constitució Portuguesa de 1976 o la Constitució Espanyola de 1978 segueixen el mateix model. El constitucionalisme social es basa en la universalització del sufragi actiu i passiu, mentre que també incorpora el reconeixement de tot un conjunt de drets socials. L'òptica legal de les constitucions socials s'emmarca en un context de capitalisme fordista basat en el treball i la retribució salarial, un model que a hores d'ara ja no és vàlid. Per la CUP-CC, a l'hora de plantejar el text constitucional català, cal anar més enllà de l'enfocament propi del fordisme per atènyer les condicions econòmiques i socials pròpies del context actual.

De fet, recentment ha sorgit un altre model de constitucionalisme que ha aportat tot un conjunt de premisses innovadores. Es tracta del model llatinoamericà. La Constitució de Colòmbia de 1991 en marca el seu origen, però la Constitució Veneçolana (1999), la Constitució d'Equador (2008) i la Constitució de Bolívia de 2009 segueixen els mateixos patrons. En aquest sentit, el model constitucional llatinoamericà trenca amb la doctrina constitucional clàssica i incorpora elements renovadors: igualtat entre la jerarquia de drets, reconeixement del caràcter plurinacional de l'Estat, amplis mecanismes de democràcia participativa, control democràtic sobre el poder, forta intervenció de l'Estat en l'economia, nacionalització de sectors i recursos estratègics, etc.

Les constitucions també es poden diferenciar pels mecanismes de reforma que tenen establerts. Per una banda, les constitucions flexibles són aquelles que es poden reformar a través del procediment normatiu ordinari, mentre que les constitucions rígides han de sotmetre's a un recorregut reglamentari especial per ser reformades. El grau de rigidesa dels textos constitucionals és variable en cada país i tot depèn dels requisits que es necessiten a l'hora de fer la reforma. En el cas de la Constitució Espanyola, el text constitucional només es pot reformar a través dels articles 167 i 168 CE. En els seus aspectes fonamentals, la modificació de la Constitució exigeix l'ús de la via que presenta l'article 168, però es tracta d'un procediment que destaca per la seva extrema rigidesa.

C. L'activació del poder constituent

Al llarg de les ponències de la CEPC, la majoria de compareixents han remarcat que tots els processos constituents són diferents, amb característiques pròpies que els distingeixen entre uns i altres. Per Jordi Matas, “cada procés constituent es situa i desenvolupa en un context social determinat”, i és que tots els processos estan influïts per les característiques particulars de les societats que protagonitzen el canvi. Així doncs, segons la CUP-CC, Catalunya també ha de desenvolupar el seu propi model de procés constituent. Tal i com reivindica Jordi Matas, “tenim una societat, una història, una economia, una política i una cultura que és la nostra”.

La situació de Catalunya a l'hora d'abordar la qüestió constitucional és molt particular. En el cas català, la dificultat és doble: més enllà de la configuració d'un procés constituent, al Principat també s'està efectuant un procés de sobirania i emancipació envers les institucions de Madrid. En canvi, “en altres països, quan es parla de procés constituent, no es posa en dubte el seu marc institucional”, considera Jaume López. En el context català, d'altra banda, cal afegir el fet que el país s'enfronta al jou de l'Estat espanyol. “Tenim un Estat en contra, i això marca el procés cap a la constitució de la República Catalana”, declara Antoni Abat Ninet, catedràtic de dret constitucional.

Per un altre cantó, les vies diferents d'activació dels processos constituents varia segons els països i la línia estratègica que s'ha seguit en cada lloc. Principalment, els processos constituents s'activen per dues vies. Per una banda, hi ha el recorregut legislatiu: els poders constituïts tenen capacitat per convocar i articular una assemblea constituent. Un dels exemples més recents és el cas de Bolívia, que va projectar la creació d'un òrgan encarregat de redactar un nou text constitucional a través d'una llei que el congrés va aprovar l'any 2006. En el marc de la legalitat espanyola, però, la convocatòria i aprovació d'un procés constituent d'àmbit català des de l'Estat central és una opció amb possibilitats remotes de fer-se realitat.

En la situació d'encallament amb les institucions de Madrid que actualment pateix Catalunya, la via d'activació popular del procés constituent és una altra de les estratègies plausibles. Segons Albert Noguera, “el poder constituent no deriva de la legalitat, sinó de la legitimitat”. Així doncs, “un poder constituent que estigui avalat directament per la ciutadania té una fortalesa i una legitimitat democràtica molt superior”. En aquest context, el poder constituent pot engegar-se després que la població avaluï la seva arrencada a partir de la votació en un referèndum.

En l'experiència d'elaboració de la Constitució d'Equador, entre 2007 i 2008, el procediment va ser precisament a través de la via referendària. Tal i com explica Noguera, quan Rafael Correa va guanyar les eleccions, ell mateix va convocar un referèndum per preguntar a la ciutadania si era partidària de l'activació d'un poder constituent que culminés en una nova constitució. La majoria dels ciutadans van mostrar-s'hi a favor, així que posteriorment es va fer una convocatòria d'eleccions a assemblea constituent. Un cop s'arriba a aquesta etapa, “l'assemblea constituent pot esdevenir plenipotenciària, com un poder excepcional i provisional fins que es conforma la nova institucionalitat”, però també pot quedar relegada a ser només “un annex del Parlament que té la única funció de redactar una nova constitució”, explica Albert Noguera. En

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

el cas d'Equador, però, la nova Assemblea constituent va obtenir plens poders. "El mandat i els actes decisoris que podia aprovar l'assemblea constituent eren jeràrquicament superiors a qualsevol altra norma de l'Estat, fins i tot als dictats de la pròpia Constitució vigent". Es va dissoldre el poder legislatiu i l'Assemblea constituent va assumir plenament les funcions per tramitar lleis a través d'una comissió legislativa que es va crear expressament. "El cas equatorià és un exemple clar de com un poder constituent pot assumir un caràcter plenipotenciari sense estar subordinat a cap poder constituït", comenta Noguera.

Tanmateix, també hi ha processos constituents que han adquirit legitimitat durant la seva pròpia posada en marxa. Segons el jurista Marco Aparicio, "la legitimitat culmina en una nova assemblea constituent o en l'obertura d'un procés que porta a un nou pacte constitucional que desplaça l'anterior". En aquest sentit, el cas de Colòmbia és paradigmàtic. El 1991, al país llatinoamericà es va activar un procés constituent que va sorgir des dels moviments socials. "El reclam i la reivindicació constituent que van assumir les pròpies institucions va procedir de la mobilització social, del moviment universitari i de diversos professors, que van impulsar el moviment de la *Séptima Papeleta* en el marc d'unes eleccions locals". De fet, "no hi havia una previsió concreta, preestablerta o clara sobre com abordar una assemblea constituent, però això no va impedir que es pogués obrir d'una manera poc institucional".

A les eleccions municipals colombianes de 1990, es preveia que s'hagués de votar sobre sis àmbits diferents, però els moviments socials van decidir incorporar un setè element que no s'havia inclòs oficialment. Es tractava de la setena papereta, que la gent havia d'afegir a la urna per expressar la seva voluntat en relació a l'obertura d'un hipotètic procés constituent. "Es tracta d'una pràctica que es va fer al marge del poder institucional, sense estar vinculada a cap regulació concreta, sinó que va ser fruit de la mobilització social i política", remarca Marco Aparicio. "Hi va haver fins a 2 milions de persones que van exercir aquesta possibilitat, i les institucions, després de comptabilitzar el nombre de paperetes que s'havia dipositat a les urnes, ho van incorporar quan es van adonar de la força social que tenia la reivindicació".

A Colòmbia, el reclam de la gent era la creació d'una nova institucionalitat i la renovació d'una estructura política que frenés la violència del conflicte armat. Amb tot, a les eleccions presidencials que es van celebrar després dels comicis locals, el govern va incorporar la possibilitat que, més enllà de l'elecció presidencial, la gent també pogués escollir sobre la pertinença d'iniciar o no un procés constituent. Les votants colombianes s'hi van mostrar a favor, cosa que va derivar en una Assemblea constituent que va culminar amb la Constitució de 1991.

D. Síntesi

1. El poder constituent és l'expressió directa de la voluntat popular i recau en la ciutadania, que és sobirana per exercir-lo i té la legitimitat per fer-ho.
2. El poder constituent és absolut i il·limitat. Així doncs, l'Assemblea Constituent, com a garant de la sobirania popular de la ciutadania de Catalunya, podrà exercir el poder constituent amb plens poders. En aquest sentit, els actes decisoris de l'Assemblea Constituent se-

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

- ran: jeràrquicament superiors a qualsevol norma procedent d'altres ordenaments jurídics (1), de compliment obligatori pels altres poders públics i per qualsevol persona física o jurídica (2) i passaran per sobre de les atribucions dels poders constituïts prèviament (3). Amb tot, no hi haurà cap tribunal, jutjat o entitat de poder externa que pugui controlar, suspendre o impugnar les disposicions que prengui l'Assemblea Constituent.
3. Un procés constituent plenament democràtic ha d'inspirar-se en el model constitucionalista americà i en la doctrina del poder constituent originari. En aquest sentit, el procés de redacció i aprovació de la Constitució catalana ha de fonamentar-se en un alt grau de participació i amb una intervenció directa de la ciutadania.
  4. Tenint en compte tots els criteris tècnics i de procediment que hi ha entorn als textos constitucionals, cal optar per un model garantista de Constitució que incorpori novetats aparegudes en el constitucionalisme llatinoamericà dels últims anys, amb el reconeixement, la protecció plena i una jerarquia en igualtat de condicions de drets civils, polítics, socials i col·lectius. Aquests drets han de ser reconeguts a totes les persones que visquin al país, més enllà de quina sigui la seva situació administrativa pròpia.
  5. Les garanties de la nova Constitució catalana també han de desvincular-se dels criteris d'època fordista, centrats en el treball i el salari. La societat actual pateix una realitat d'atur i precarietat constants, amb un sistema econòmic que està basat en la multifragmentació de les formes de treball. Així doncs, cal trobar noves vies constitucionals que tinguin en compte la situació vigent per fer-li front.
  6. El text constitucional que regirà la futura República Catalana ha d'incorporar procediments democratitzadors, amb mecanismes de democràcia participativa directa, control democràtic sobre els representants polítics i domini de la societat sobre les institucions de l'Estat.
  7. És necessari trobar un equilibri entre un marc constitucional que no sigui molt rígid, però tampoc excessivament flexible. Quan es vulgui fer qualsevol reforma de la Constitució, la proposta de modificació hauria de ser aprovada per majoria absoluta de vots al Parlament. Un cop hagués passat aquest primer pas, el nou text haurà de ser ratificat mitjançant un referèndum popular.
  8. Un dels mecanismes més comuns per iniciar l'activació popular directa del poder constituent és a través de la celebració d'un referèndum vinculant autoritzat enfocat amb aquest objectiu. Aquesta via però, és impossible des de l'Estat espanyol.
  9. L'activació del poder constituent es pot fer a través del Parlament, mitjançant la via legislativa, com va ser en el cas del procés constituent bolivià. Tanmateix, també es pot fer directament, a partir del reclam de la ciutadania, com va passar a l'Equador i en altres països. Un procés constituent activat per la sobirania popular arrenca amb molta més força i legitimitat democràtica que qualsevol altre procés constituent activat pel Parlament a través d'una llei de convocatòria de l'Assemblea Constituent.
  10. El procés constituent activat per la ciutadania pot incloure un referèndum que avaluï la seva arrencada. En el cas català i degut a les successives negatives de l'Estat espanyol, aquest pot ser del tipus referèndum unilateral d'independència (RUI).

3. El Procés Constituent

A. La radicalitat democràtica com a via

La participació ciutadana en el recorregut del procés constituent es pot articular de moltes maneres diverses. Per la CUP-CC, la implicació de la població en la construcció de la República Catalana ha de ser present i activa des del principi fins a la fi del trajecte. La participació ha d'incloure a les organitzacions de la societat civil catalana, a la població no organitzada i als càrrecs parlamentaris electes en eleccions constituents. Per emprendre un procés constituent amb prou garanties de democràcia, transparència i legitimitat, cal un alt grau d'activació i participació popular. A més, la contribució de la ciutadania s'ha de traduir en estratègies i postures de valor vinculant que recullin la voluntat expressada per la gent.

Al llarg de les sessions de la CEPC, moltes de les persones compareixents han aportat informació i mecanismes que ajuden a concebre els passos a seguir perquè la gent prengui decisions vinculants i tingui una participació directa durant tot el procés d'elaboració del text constitucional.

Actualment, en el model de democràcia del segle XXI, hi ha un canvi de paradigma teòric que també influeix a l'hora de bastir els processos constituents. "Les democràcies són molt més complexes que els sistemes polítics que hi havia quan es van originar les principals teories constituents", i és que avui en dia "no hi ha cap teoria democràtica que sintetitzi tot allò que normativament es necessita", declara el polític Ferran Requejo. De fet, la legitimitat constituent beu de diverses teories. "Hi ha una teoria monista enfront d'una teoria més dualista o pluralista". La visió dualista és més moderna: s'acompanya del constitucionalisme –l'estat de dret- i de la democràcia, que són dos elements que es necessiten mútuament.

Ferran Requejo explica que el procés constituent català ha de ser ampli i obert, principi amb el que la CUP-CC coincideix plenament. Per ell, la manera de pactar la Constitució Espanyola de 1978 va ser un procés deslegitimat d'entrada: "un procediment de set senyors tancats en una habitació una colla de mesos que al final surten amb un paper articulat és un model que avui no seria massa presentable". A més, qualsevol procés constituent va lligat a tota una sèrie de complexitats: "les democràcies són processos oberts, no hi ha un model final i sempre són millorables". En aquest sentit, "no tot allò que és desitjable és fàcilment articulable". Com la pròpia CUP-CC, Requejo també considera que la impossibilitat d'arribar a un acord polític amb l'Estat espanyol implica que en el procés constituent català s'hagi d'optar per la ruptura del marc legal.

A la CEPC, Joan Subirats va fer una lectura crítica que també és similar a l'anàlisi de la CUP-CC. "Hi hauria d'haver una certa ruptura" si Catalunya vol obtenir "un *plus* de sobirania". "No podem tornar a fer com a l'any 1980, quan vam fer un Estatut d'Autonomia amb les mateixes lògiques de gestió i estructures administratives que heretàvem de l'Estat". Així doncs, en el procés constituent cap a un nou estat "cal trencar la lògica de tradició liberal i passar a la lògica

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

de govern multinivell” perquè “en la seva versió democràtica posterior, l'Estat liberal ha funcionat tradicionalment sobre la lògica de la jerarquia i de la competència”.

El procés constituent, però, no només està lligat a la qüestió nacional, sinó que entronca amb la idea del dret a decidir i la representa en un sentit ampli. Es tracta de “de decidir sobre tot”. Més enllà de la independència del país, el procés ha de servir per articular un nou àmbit de debats de molta transversalitat política, ha d'ajudar a generar grans consensos i també ha de ser útil per garantir una major cohesió social. “El procés constituent pot ser un espai d'inclusivitat, és una oportunitat per anar a buscar col·lectius que normalment no se senten cridats a participar”, considera Jaume López, integrant de Reinicia Catalunya.

B. Models de participació

Els modes de participació ciutadana en els processos constituents poden ser diferents. Per un cantó, el procediment d'elaboració d'un nou text constitucional es pot articular d'una manera organícista. Es tracta d'un “procés a on el centre de discussió i aprovació de les decisions són els espais i subjectes tradicionals de la política: els partits i institucions”. En aquest cas, segons Albert Noguera, un cop s'han pres els acords pertinents, “es permetria ratificar les decisions preses per les instàncies institucionals a través d'un referèndum”. Tanmateix, “la participació organícista no es pot entendre com un model de participació lliure, real i sobirà, sinó que s'ha d'entendre com un acte de perfeccionament d'una decisió estatal que no arribaria a la naturalesa d'acord jurídic sense la intervenció del poble”. Aleshores, “es produiria una subsumció, o una integració de la voluntat popular amb la voluntat institucional”, però “no hi ha una participació lliure o directa de la ciutadania, sinó que la votació mitjançant un referèndum al final del procés es concebria més aviat com un annex a aquesta realitat institucional i superior que ja ha pres la decisió i que simplement és ratificada pel poble”. Així doncs, en el model de participació organícista, “no es trenca la lògica de democràcia representativa”.

Més enllà del model organícista, de caire representatiu i pròpiament institucional, la CUP-CC aposta per una participació de la població catalana en les diverses fases del procés. La participació ha de ser imprescindible i cal incloure el major grau d'implicació directa possible. En aquest sentit, en contraposició al model de participació organícista, la participació també pot tenir una funció democratitzadora, amb una connexió directa entre la sobirania popular i el procés constituent que ofereix una vinculació del poble al llarg de tot el recorregut.

A nivell històric, hi ha diversos exemples de processos constituents amb diferents espais de decisió per a la ciutadania que han estat cabdals a l'hora de dissenyar el model d'Estat al qual es volia arribar. A la CEPC, Albert Noguera va parlar d'experiències constitucionals de països variats. Malgrat que no tots han reeixit, es tracta de precedents que poden ser d'inspiració pel propi procés constituent català:

- A finals de la II Guerra Mundial, quan els aliats i les tropes partisans derrotaren el feixisme, a Itàlia es corona Humbert II com a nou monarca. Dos mesos després de la coronació del rei, es van convocar eleccions amb més àmbits de decisió que no pas uns comicis ordinaris. Per una banda, la població va escollir als representants polítics que

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

formarien part de la nova assemblea constituent, mentre que també es va fer una altra votació per tal que la població triés entre mantenir la monarquia o bé optar per la creació d'una nova República. L'opció republicana es va imposar. Es tractava d'una decisió irrevocable i vinculant, així que els càrrecs polítics que van ser elegits per formar l'assemblea constituent i van haver d'elaborar una nova Constitució que es basés en la república com a forma d'Estat.

- En el procés constituent bolivià, el referèndum va ser un mitjà de participació de caràcter previ a les regions de Tarija, Pando i Santa Cruz. El reclam de la població d'aquestes zones era que el futur text constitucional els reconegués el dret a tenir un règim d'autonomia territorial propi. A la votació, els tres departaments van mostrar-se a favor de l'opció autonòmica, o sigui que durant l'elaboració de la nova Constitució es va haver d'incorporar tres autonomies territorials en el disseny del model d'Estat bolivià.
- De la mateixa manera que la CUP-CC preveu pel cas català, el procés constituent islandès es va planificar en tres fases diverses. La primera va preveure la creació d'un Fòrum Nacional, que fou integrat per mil persones designades per sorteig. En l'elecció dels ciutadans que van formar part d'aquest grup, es van establir criteris de representació territorial i de paritat entre home i dona. La ciutadania reunida al Fòrum, a més, va prendre decisions de caràcter vinculant que la nova constitució hauria d'incorporar: es va establir que el futur sistema electoral fos de base proporcional, i que els recursos naturals del país passessin a ser de propietat col·lectiva. D'altra banda, en un període anterior a la convocatòria del Fòrum Nacional, es va convocar un altre fòrum de tipus més informal que estava format per representants dels moviments socials islandesos i ciutadans elegits per sorteig. Al cap de poc, després que el Tribunal Suprem anul·lés les eleccions a Assemblea Constituent que va impugnar un dels candidats no elegits, el procés islandès va entrar a l'etapa següent: el Parlament va crear una comissió constitucional que seria integrada per diferents experts encarregats d'encaixar les propostes fetes per la gent que va participar al Fòrum Nacional. Per últim, en el tercer període, hi va haver la convocatòria d'unes eleccions destinades a escollir els càrrecs polítics que formarien part de la futura assemblea constituent. Un cop fets els comicis, les persones elegides van crear una comissió parlamentària que s'encarregaria de redactar la constitució. Per ratificar-la, es va celebrar una nova ronda electoral, però els sectors conservadors van imposar-se a la segona volta dels comicis i van impedir que la constitució es pogués arribar a aprovar.

C. Perspectives per emprendre els debats ciutadans

El procés constituent ha de proporcionar espais clars de participació a la ciutadania. Per la CUP-CC el procés participatiu ha de ser vinculant sobre diferents ítems bàsics de les constitucions i ha d'estar fonamentat sobre les sobirania: qüestió energètica, econòmica, territorial, etc. Un cop la ciutadania defineixi els grans àmbits estratègics que considera cabdals pel futur

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

país, l'Assemblea constituent, a partir de comissions de treball a on hi pot haver més concreció, va elaborant el contingut específic de la Constitució.

Si fem referència al model d'Estat liberal vigent a l'actualitat, cal que la societat tingui tot un seguit de mecanismes de control a sobre seu. "L'Estat liberal es va crear en base a la desconfiança social, per això es va fer la divisió de poders". Tanmateix, avui en dia, aquest sistema "no funciona, perquè els poders s'han amalgamat de tal manera que ja no hi ha divisió possible", explica Joan Subirats. Per redreçar aquesta problemàtica, hi hauria d'haver un impuls per crear més espais de transparència, s'hauria de fer més registres d'avaluació ciutadana sobre els compromisos que fa el poder –analitzant el seu compliment posterior- i també caldria posar en marxa tota una sèrie d'instruments de control jurídic sobre les decisions que prenen els organismes governamentals. En aquest sentit, Joan Subirats va fer referència al mecanisme del *recall*, que s'activa a l'Estat de Califòrnia quan entre un 10 i 15% de persones amb dret a vot consideren que els càrrecs electes no estan complint el mandat que se'ls va donar. En aquest punt, la ciutadania té dret a reclamar que es torni a convocar eleccions, perquè considera que s'ha incomplert el contracte establert. És un mecanisme de recuperació de legitimitat, fa que hi hagi capacitat de control quan és necessari i contribueix a crear un model de democràcia vigilant. De fet, en la redacció de la constitució, tot això ha de tenir algun tipus d'articulació. La representació no s'ha de basar només en una lògica individual, sinó que "hauria de tenir una lògica més col·lectiva, comuna i comunitària", perquè la qualitat democràtica es basa "en la deliberació, que ha de ser vinculant", remarca Subirats.

Al llarg del recorregut del procés constituent, la qüestió tecnològica també s'ha de tenir molt en compte. Es tracta d'un àmbit que pot ajudar en gran mesura durant les fases de participació de la població catalana en l'elaboració del text constitucional. A nivell mundial, la societat es troba en una etapa de plena globalització tecnològica i digital. Per això, és necessari utilitzar els nous instruments tecnològics que emergeixen avui en dia per combinar-los amb els elements econòmics i socials existents i treure'n profit. De la mateixa manera, per la CUP-CC, la utilització en benefici propi de les innovacions tecnològiques també pot servir per plantejar mecanismes de difusió d'informació i de millora en l'àmbit de la transparència. En el cas islandès, "l'ús generalitzat de les noves tecnologies i d'internet pel 90% de la població va ajudar a la gent a participar en el disseny de la constitució", comenta Ferran Requejo.

Més enllà de la qüestió tecnològica, la participació en el procés constituent també es pot abordar des del punt de vista de la perspectiva de gènere. "El concepte de representació política no ha de ser entès com l'entenem fins ara", i és que "no es pot parlar d'un procés constituent sense que hi hagi un principi de paritat política", considera la sociòloga Encarna Bodelón.

A totes les dinàmiques de gestió del procés constituent, la informació també hi ha de tenir un paper molt rellevant. En els processos de participació ciutadana, les dades informatives que es proporciona a les persones implicades són cabdals per marcar la seva opinió. Per la CUP-CC, el dret a la informació i la qualitat informativa són imprescindibles en tot el recorregut d'elaboració del text constitucional. Amb tot, perquè la dinàmica de transmissió d'informació sigui fructífera, s'ha de trobar mecanismes per "assimilar la informació rellevant" i així com-

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

prendre “tots els àmbits temàtics que tenen a veure amb el procés constituent”. La qüestió, per Jordi Matas, és “prendre decisions a consciència” i garantir que la difusió d'informació en la dinàmica participativa del procés constituent sigui efectiva. Per aconseguir que la ciutadania es formi una bona opinió, “la informació ha de ser plural, neutra, exhaustiva i transparent”. Així doncs, si la dinàmica de difusió informativa és efectiva, es podrà articular un debat ciutadà amb temàtiques aprofundides que eviti les males praxis participatives. En aquest sentit, segons Matas, “és absolutament necessari que el procés constituent prevegi una fase de participació popular que sigui de discussió i debat sobre àmbits que afectaran a Catalunya”, però per ell, les decisions preses de manera participativa per part de la població no han de ser vinculants al peu de la lletra. La postura de la CUP-CC, tanmateix, és contrària a l'argument de Matas: la voluntat de la ciutadania s'ha de respectar i ha de ser adoptada en el text constitucional a través de lleis tangibles.

D. Síntesi

1. El Procés Constituent ha de proporcionar espais clars de participació a la ciutadania. El debat ha de centrar-se sobre els eixos bàsics de tota Constitució i fonamentar-se sobre les diferents sobiraniaes.
2. El Procés Constituent participatiu i de base ciutadana ha de ser impulsat pels moviments socials, amb el reconeixement i legitimació de les institucions.
3. Un procés participatiu plenament democràtic ha d'incorporar mecanismes de participació i base ciutadana al llarg de tot el seu recorregut. Les decisions preses a través de la dinàmica participativa han de definir els grans eixos de la constitució de la futura República Catalana de manera vinculant.
4. Per tal que la vinculació de la societat civil amb el Procés Constituent sigui activa i fluïda, les eines de participació s'han d'incorporar a la fase preconstituent, durant l'etapa de convocatòria i vigència de l'Assemblea Constituent i al final de la mateixa a partir de la ratificació popular mitjançant un referèndum del projecte de Constitució.
5. En tot el procés, és necessari evitar formes de participació de tendència centralista i, per tant, els debats han de ser territorialitzats.
6. La participació de la població catalana no ha de ser un simple exercici de ratificació de decisions que hagin estat adoptades prèviament per les instàncies representatives. S'ha de garantir que els temes i les consultes a deliberar no estiguin fixades només pels organismes institucionals de poder, sinó per la pròpia ciutadania. En aquest sentit, la societat civil ha de traslladar un mandat de caràcter vinculant a la institució pública.
7. És necessari introduir criteris de perspectiva de gènere i de paritat entre homes i dones en el seguiment de tot el Procés Constituent, des dels espais de participació fins a la ratificació de la pròpia Constitució.
8. La dinàmica del Procés Constituent català es podria dividir en tres fases:
  - a. Un procés participatiu previ, que esdevindria l'etapa d'activació del propi Procés Constituent. Per la CUP-CC, en aquest punt, moviments socials i membres de la so-

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

cietat civil s'haurien de reunir en un Fòrum Social Constituent per establir uns paràmetres de proposta constitucional sobre diversos àmbits claus del país per després deliberar-los en votació entre tota la població a través d'una consulta múltiple.

- b. La creació de l'Assemblea Constituent i l'aprovació definitiva del projecte de Constitució
- c. La ratificació per referèndum constitucional, que donarà pas a la conformació de la nova institucionalitat estatal de la República Catalana.

4. Metodologies, fases i recorregut per un Procés Constituent propi

A. La mirada feminista

En el procés constituent català, s'ha d'adoptar tota una sèrie de mesures que incloguin plenament a la dona. El procés ha de garantir els seus drets, ha de plantejar l'acabament de la desigualtat de gènere a través de mesures legals i també ha d'impedir que hi hagi violències masclistes i patriarcals a la futura República Catalana. Amb tot, "s'ha d'incorporar a la dona en el debat i desenvolupament del procés constituent perquè hi sigui present durant tot el seu recorregut", declara la sociòloga Encarna Bodelón. Per la CUP-CC, afegir un enfocament feminista en el procés constituent permetrà fer avenços trencadors en l'estratègia de plantejar el model d'institucions, de família, d'educació o de treball. S'ha de provocar "un gran canvi social" que inclogui a tots els elements de la societat i revolucioni alguns dels fonaments pels quals s'ha regit fins ara l'Estat liberal. De fet, el camí cap a la República Catalana hauria d'integrar el bagatge i l'enfocament dels moviments socials, així com noves eines d'acció que fins ara s'han practicat fora de l'àmbit de les institucions.

Per la CUP-CC, el procés constituent també és una oportunitat per erradicar les desigualtats immerses a nivell social i fer una reconfiguració en profunditat del model de ciutadania. De la mateixa manera, el nou text constitucional ha de garantir diversos drets cabdals en l'àmbit de la perspectiva de gènere que avui en dia encara no tenen cabuda en el marc de la Constitució Espanyola de 1978. En aquest sentit, tant per Encarna Bodelón com per la CUP-CC, la futura constitució catalana hauria d'incorporar tot un conjunt de drets sexuals i reproductius que fins ara no s'han contemplat a nivell constitucional. Els objectius, que cadascú pugui controlar la seva pròpia sexualitat, que tothom pugui escollir lliurement amb qui vol estar, establir mesures per tal que les dones no pateixin violències masclistes o sexuals i també atorgar el dret a la integritat sexual.

En tot plegat, la futura constitució també ha de tenir en compte el dret de treball i cures. "En l'ordre de les constitucions liberals, la idea del treball es va quedar reclosa al dret al treball assalariat", denuncia Encarna Bodelón, cosa que és una idea molt arrelada als processos eco-

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

nòmics d'ordre capitalista. El moviment feminista, però, va trencar amb aquesta concepció rígida del treball per incloure el dret al treball domèstic i de cures, “que estaria vinculat a la idea de sostenibilitat de la vida humana”. Des del naixement del constitucionalisme liberal, “el capitalisme patriarcal ha posat una barrera entre l'espai domèstic i laboral, com si funcionessin de manera diferent i no estiguessin interrelacionats”, però en realitat, “són dos àmbits interdependents”. Per Bodelón, “la cura de les persones és un aspecte essencial de la vida humana que els textos constitucionals no han recollit. Engloba les tasques domèstiques, els afectes, les relacions subjectives, les dependències i els equilibris emocionals, però tot això queda fora dels paradigmes constitucionals tradicionals”. A més, amb la crisi econòmica, les ajudes a la cura s'han reduït i se n'ha agreujat la mercantilització. A part, amb el malestar econòmic i les polítiques neoliberals dels últims anys, les dones s'han vist obligades a cobrir molts espais que el sector públic està deixant de banda. “Allà a on no arriben les ajudes a la dependència, les dones són les que s'ocupen dels dependents, dels nens i de les persones grans”.

Més enllà de la qüestió de les cures, la CUP-CC també pretén que el procés constituent incorpori el concepte de partit i serveixi per promoure el canvi en els models de representativitat política. “No es pot parlar de procés constituent sense que hi hagi un principi de paritat política”, constata Encarna Bodelón. Per ella, “la lluita contra la desigualtat home-dona ha de ser un element transversal en qualsevol procés constituent”. Incloure la paritat, amb tot, trenca la lògica de la representació política liberal.

B. El procés participatiu previ

Durant les diverses etapes previstes en la ruta del procés constituent, la primera és molt rellevant perquè ha de bastir els fonaments de tot l'entramat constitucional futur. Per Albert Noguera, a la fase primigènia s'ha de procedir a l'activació del poder constituent. També és el punt en el qual la participació de la ciutadania ha de ser més intensa: hi ha d'haver molts petits processos constituents a la vegada. “Es tracta d'un període participatiu, en el qual ciutadans i organitzacions de la societat civil estableixen mandats, directrius, principis i idees bàsiques per la futura constitució”, explica Noguera. A més, les decisions que la societat prengui en el procés participatiu s'han de traduir en un mandat amb continguts de caràcter vinculant pels càrrecs polítics que integraran la futura Assemblea Constituent.

En aquest àmbit, la CUP-CC té una proposta clara: el procés cívic que es tiri endavant ha de tenir un alt grau de participació i implicació ciutadana, però també és molt important que rebi l'aixopluc del Parlament. En un primer terme, hi ha d'haver un grup promotor que estigui format per partits com JxS, la CUP-CC, Esquerra Unida o Podem, però també és necessari que integri l'espai dels comuns i entitats com l'Assemblea Nacional Catalana (ANC), Òmnium Cultural o Reinicia Catalunya. Un cop aquest primer cercle constituent estigui creat, els grups que l'integren han d'engegar una plataforma que sigui participativa, oberta i transversal. L'objectiu, en aquest cas, és que la plataforma sigui diversa i aglutini a membres de la societat civil, a organitzacions polítiques i a moviments socials que vulguin participar en l'elaboració de la consti-

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

tució catalana. De la mateixa manera, aquest nucli ha de ser d'abast plural: ha d'integrar partits, entitats i persones de perfil independentista, però també cal que les associacions i organitzacions federalistes hi estiguin incloses. En el seu propi procés de debat i de deliberació de continguts, la plataforma ha de prendre tot un conjunt de decisions que esdevindran vinculants.

C. El Fòrum Social Constituent

Després de la gestió de la plataforma, s'haurà de donar pas al Fòrum Social Constituent. Aquest òrgan, en línies generals, haurà d'estar format per representants de la societat civil, tot i que la CUP-CC considera que les persones representants dels grups polítics també hi haurien d'assistir

Al Fòrum Social Constituent és cabdal que es debati sobre tota una sèrie de qüestions d'abast estratègic pel país. A les discussions, es plantejaran al voltant de set preguntes que més endavant hauran de sotmetre's a votació de la ciutadania. La consulta, que es celebrarà en diverses fases, hauria de posar en qüestió una set punts diversos:

1. Principis i elements constitutius de la República Catalana.
2. Drets, deures i garanties.
3. Participació ciutadana i organització política.
4. Organització territorial.
5. Model econòmic.
6. Recursos naturals, medi ambient i territori.
7. Relacions internacionals i cultura de pau.

D. De la ruptura a l'Assemblea Constituent

Els resultats de la consulta múltiple hauran de ser vinculants per la proposta de futura constitució. Amb tot, després del període multirefrendari, el procés s'haurà d'endinsar a la fase de conformació de l'Assemblea Constituent. En aquesta etapa, és cabdal que es trenqui amb la legalitat de l'Estat espanyol i s'entri en un marc de ruptura a través de les lleis de desconexió. A partir d'aquí, s'hauria de celebrar un referèndum unilateral d'independència per ratificar el pas cap a la República Catalana. Després de la votació, s'haurà de convocar eleccions de nou per formar la nova Assemblea Constituent. Al llarg de la dinàmica, les decisions vinculants preses anteriorment per la ciutadania també hauran de tenir-se en compte a l'hora d'articular el procediment constituent. De la mateixa manera, al període pròpiament constituent, és necessari que es mantinguin actius els instruments de participació de la ciutadania, ja que la població no es pot veure desmarcada de la dinàmica d'elaboració del text constitucional. En el punt participatiu, l'ús de les noves tecnologies és un element que s'ha de tenir present.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

Per la CUP-CC, d'altra banda, l'Assemblea Constituent ha de disposar d'un poder plenipotenciari, sense cap limitació per part dels poders constituïts de la institucionalitat anterior. Segons Albert Noguera, durant l'etapa assembleària, "és comú que hi hagi òrgans administratius, una oficina i una unitat tècnica de participació ciutadana que s'encarrega de mantenir el contacte entre la ciutadania i l'assemblea constituent". A la vegada, "aquest òrgan sistematitza les propostes que arriben de la ciutadania durant el funcionament assembleari, garanteix el dret a la informació de tots els ciutadans i organitza debats al llarg del territori, a on les persones que integren l'Assemblea Constituent exposen l'estat de la qüestió". A nivell d'organismes, a l'Assemblea Constituent també hi ha "comissions generals de participació ciutadana", comenta Noguera. En qualsevol d'aquests òrgans, o bé en el ple de l'assemblea, si el president o la meitat més u dels seus membres ho sol·liciten, es fa una pausa de trenta minuts per crear una comissió general que rebí a organitzacions de la societat civil que volen expressar la seva opinió sobre temes en concret.

A les sessions de la Comissió d'Estudi del Procés Constituent (CEPC), tanmateix, hi va haver ponents que van plantejar estratègies de ruptura més accelerades. Pel catedràtic en dret constitucional Antoni Abat Ninet, el procés avança amb massa lentitud. En opinió seva, "en un escenari de bloqueig com el que tenim a Catalunya", la situació d'encallament legitimaria el pas cap a la declaració d'independència del país. Per Abat Ninet, el fet que l'Estat espanyol prohibeixi la celebració del referèndum d'autodeterminació i no deixi cap altra sortida és la clau per legitimar una declaració unilateral d'independència (DUI) que després hauria de comportar la convocatòria d'un referèndum unilateral d'independència (RUI) que ratifiqués la proclamació independentista feta prèviament. Segons el jurista, la via directa cap a la República Catalana estaria fonamentada en el 48% de vots independentistes aconseguits a les darreres eleccions plebiscitàries i en la majoria absoluta de diputats al Parlament de Catalunya. D'altra banda, Abat Ninet també creu que en el procés sobiranista que a hores d'ara viu Catalunya no hi ha temps de marge per dissenyar un text constitucional ampli i complex. Per ell, en un primer moment, la qüestió rau en fer una petita constitució transitòria o una norma amb valor constitutiu propi que consti d'una desena d'articles de caire tècnic per assegurar el procés de transitorietat cap a la República Catalana.

E. Aprovació definitiva del projecte de constitució

Després de la fase assembleària, s'ha de tirar endavant el procediment d'aprovació del projecte de constitució que s'hagi redactat, amb la conformació definitiva de la nova institucionalitat estatal. Per Albert Noguera, al període final de ratificació és necessari organitzar un nou referèndum d'aprovació definitiva del text constitucional. En relació al disseny d'una nova consulta, Noguera considera que hi poden haver diverses modalitats referendàries. Per un cantó, el referèndum pot ser de tipus clàssic, amb la pregunta binària de "Sí" o "No" a la constitució. Tanmateix, aquesta demanda també podria incloure preguntes concretes sobre continguts d'articles específics.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

En el referèndum de la Constitució de Bolívia, més enllà del “Sí” o el “No”, diversos articles del text constitucional van ser posats en qüestió. “En parts concretes de la Constitució, quan es fa referència a garanties com la intervenció de l'Estat a l'economia, cada partit podria fer campanya a favor de la seva pròpia opció”, explica Noguera. D'altra banda, “en un hipotètic referèndum en el qual es volgués votar la constitució per diverses parts, hi podria haver un títol preliminar que si s'aprovés esdevindria una declaració d'independència implícita”. No obstant, “si després hi hagués alguna altra part que no s'aprovés, aquesta tornaria a l'assemblea constituent per modificar-se”. Tanmateix, “si sortís el “No” en el títol preliminar, tot allò que ve després cauria, perquè l'aprovació de la nova constitució no tindria sentit”, considera Noguera.

F. Síntesi

1. La Constitució ha d'incorporar la perspectiva de gènere i el discurs feminista. A nivell legal, el text ha d'incloure mecanismes per garantir tot un conjunt de drets que la dona encara no té reconeguts. En aquest sentit, la Constitució ha de contemplar instruments per acabar amb les violències masclistes i les desigualtats entre home i dona. De la mateixa manera, el compendi constitucional ha de garantir la paritat en la representació política, ha de reconèixer el treball domèstic i de cures i també ha d'assegurar tota una sèrie de drets sexuals i reproductius.
2. Les experiències del constitucionalisme comparat mostren que els mecanismes de participació ciutadana previs a la convocatòria formal de l'Assemblea Constituent són la celebració de consultes o referèndums. De la mateixa manera, en la majoria de trajectòries constitucionals que són referència, també s'han articulats organismes de fòrum social en els quals participen els moviments socials i membres de la societat civil. En la major part dels casos, la collita dels processos participatius previs s'ha traduït en mandats vinculants que s'han de tenir en compte a l'hora de prendre decisions a l'Assemblea Constituent.
3. El procés participatiu cívic català ha de tenir un alt grau de participació i implicació ciutadana, però també és molt important que rebi l'aixopluc i legitimitat del Parlament.
4. La dinamització del procés participatiu català l'ha d'entomar una plataforma ciutadana oberta i transversal, que ha d'aglutinar a membres de la societat civil, organitzacions polítiques i moviments socials que vulguin participar en l'elaboració de la Constitució catalana, siguin independentistes, sobiranistes, federalistes o altres.
5. El Fòrum Social Constituent haurà d'estar format per representants de la societat civil organitzada, però també per partits polítics. S'hi debatran qüestions d'abast estratègic pel país i les seves conclusions, sotmeses a consulta ciutadana, seran vinculants.
6. En el cas català, després de la fase de consulta multireferendària i abans de la conformació de l'Assemblea Constituent, s'haurà de trencar amb la legalitat de l'Estat espanyol, entrar en un marc de ruptura a través de l'aprovació de les lleis de desconexió per part del Parlament de Catalunya i celebrar un referèndum unilateral d'independència (RUI) per legitimar i ratificar el pas cap a la República catalana independent.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

7. L'Assemblea Constituent ha de disposar d'un poder plenipotenciari, sense cap limitació per part dels poders constituïts de la institucionalitat anterior.
8. El reglament de funcionament intern de l'Assemblea Constituent ha d'incloure mecanismes per la participació de la ciutadania durant els mesos de funcionament de l'organisme.
9. El Govern ha de donar suport al procés constituent, per tal que el debat ciutadà transversal, plural i democràtic es pugui dur a terme.

5. CONCLUSIONS

1. Actualment, no hi ha cap marge d'acció pel reconeixement del dret a decidir del poble català en l'interior del marc jurídic constitucional i legal espanyol. L'única manera possible d'exercir aquest dret és per la via de la desconexió i l'activació unilateral d'un Procés Constituent propi.
2. El poble de Catalunya té la legitimitat per a començar un Procés Constituent propi, de base ciutadana, transversal, participatiu i vinculant, amb el reconeixement, el suport i l'aval de les institucions catalanes.
3. El Parlament crearà una comissió parlamentària de seguiment del Procés Constituent. Els poders públics catalans dotaran del finançament necessari les diferents fases del Procés Constituent. Cap d'aquestes decisions serà susceptible de control, suspensió o impugnació per part d'algun altre poder, jutjat o tribunal.
4. El Procés Constituent constarà de tres fases: una primera fase de procés participatiu previ, una segona fase de desconexió amb l'Estat i convocatòria d'una Assemblea Constituent que redacti un projecte de Constitució i una tercera fase de ratificació popular del text constitucional mitjançant referèndum.
5. El procés participatiu previ tindrà com a òrgan principal un Fòrum Social Constituent (FSC) format per representants de la societat civil organitzada i dels partits polítics. El FSC debatrà i formularà un conjunt de preguntes sobre continguts concrets de la futura Constitució que seran resoltes per la ciutadania mitjançant una consulta multireferendària. El resultat de la consulta multireferendària constituirà un mandat vinculant pels integrants de l'Assemblea Constituent que els hauran d'incorporar en el redactat del projecte de Constitució.
6. Després de la fase de consulta multireferendària es trencarà amb la legalitat de l'Estat espanyol a través de l'aprovació de les lleis de desconexió per part del Parlament de Catalunya i la celebració d'un Referèndum Unilateral d'Independència (RUI) que servirà per activar la convocatòria de l'Assemblea Constituent (AC). Les lleis de desconexió seran jeràrquicament superiors a qualsevol altre norma o acte decisorí de qualsevol ordenament jurídic i d'obligatori compliment per a tots els poders públics, persones físiques i jurídiques sense excepció. Aquestes no són susceptibles de control, suspensió o impugnació per part de cap altre poder, jutjat o tribunal.
7. Una vegada convocada, elegida i constituïda, l'Assemblea Constituent disposarà de plens poders. Les seves decisions seran d'obligatori compliment per a tota la resta de poders

PARLAMENT DE CATALUNYA

Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent

- públics, persones físiques i jurídiques. Cap de les seves decisions serà tampoc susceptible de control, suspensió o impugnació per part d'algun altre poder, jutjat o tribunal.
8. El Reglament de funcionament intern de l'AC establirà mecanismes per garantir la participació directa, activa i democràtica de les persones i la societat civil organitzada en el procés de discussió y elaboració de propostes per al Projecte de Constitució.
  9. Una vegada l'AC hagi aprovat el Projecte de Constitució es convocarà a referèndum constitucional per a que el poble de Catalunya aprovi o rebutgi de manera pacífica i democràtica el text de la nova Constitució.
  10. És necessari introduir criteris de perspectiva de gènere i de paritat entre homes i dones en totes les fases del Procés Constituent on sigui possible.

Palau del Parlament, 15 de juliol de 2016

Mireia Boya e Busquet
Presidenta del GP CUP-CC

Gabriela Serra Frediani
Diputada del GP CUP-CC